

לשמוע קול תורה - פסוק השבוע

פרשת כי תשא

תחת ההר

משה רבנו עולה להר סיני להביא לעם את דבר ה'. הוא מקבל מה' את הלוחות – מעשה אלוקים, כתובים בכתב ידו של הבורא ברוך הוא. בה בעת שמשה מקבל את הלוחות בהר, בני ישראל עובדים לעגל ומתפרקים רוחנית בריקודי הוללות שהם היפך הדרישות האלוניות שמשה עומד להנחיל להם.

התורה מתארת את תגובת משה רבנו הרואה את בגידת העם ברדתו מההר:

"וַיִּהְיֶה כַּאֲשֶׁר קִרְבְּאֵל הַמַּחְנֶה וַיִּרְא אֶת הָעֵגֹל וְאֶת הַחֲלֹתָיו וַיִּחַר אַף מִשֵּׁהוּ וַיִּשְׁלַח מִיָּדוֹ אֶת הַלְּחָתוֹת וַיִּשְׂבַּר אֹתָם תַּחַת הָהָר" (שמות לב, יט).

רש"י מפרש: "תחת ההר" - "לרגלי ההר". אולם הביטוי "תחת ההר" מזכיר את "תחתית ההר" המופיעה במעמד הר סיני (שמות יט, יז).

התורה מתארת שכשעמדו בני ישראל לקבל את התורה הם התייצבו בתחתית ההר, ופירשו חכמינו זיכרונם לברכה שהם עמדו תחת ההר ממש: "מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם" (שבת פת, א). לפי דברים אלו התורה ניתנה לעם ישראל בכפייה. לא הייתה להם בחירה אמיתית, הם יכלו לקבל את התורה או למות. אז הם קיבלו, אבל לא בלב שלם.

כשמשה רבנו לוקח את הלוחות ושובר אותם תחת ההר, הוא מנפץ את תפיסת העולם של הכפייה הדתית. עגל הזהב הוכיח שתורה בכפייה מביאה להתפרקות מוחלטת, והדרך לקרבת ה' היא דרך ארוכה הדורשת עלייה מדודה בסולמות של עבודת השם. על כן משה רבנו עולה להר פעם שנייה, אבל בפעם הזו הוא יוצר ומפסל את הלוחות בעצמו כנציג העם. כשהאדם שותף לתהליך האלוני התהליך הוא פנימי ואמתי.

אנו - הורים, מחנכים, נציגי הציבור הדתי - בל נשכח שהדרך העולה בית א-ל היא דרך של אהבה ושכנוע. רק כך נזכה להפנים את התורה בלבבות לנצח.

שאול דוד בוצ'קו